

N:o 17.

Auk. till Riksd. Kansli den 24 Mars 1873, kl. 6 e. m.

Utlåtande, i anledning af ej mindre Kongl. Maj:ts nådiga proposition, med förslag dels till Förordning angående ändring i vissa delar af Kyrkolagen med dertill hörande författningar, dels ock till Förordning angående främmande trosbekännare och deras religionsöfning, än äfven enskilda motioner om införande af det så kallade civil-äktenskapet.

Omförmälda nådiga proposition, hvilken blifvit af begge Kamrarne till Lag-Utskottets behandling öfverlemnad, är af följande lydelse:

»Uti underdånig skrifvelse den 13 Maj 1869 förmälde Riksdagen, att hos densamma framställningar blifvit gjorda om förändrade stadganden angående främmande trosbekännare och deras religionsöfning, samt att Riksdagen, efter öfvervägande af detta viktiga ämne, funnit åtskilliga ändringar i nu gällande Förordning den 23 Oktober 1860 vara af behovet påkallade och i följd deraf för sin del beslutat utfärdande af en författning i ämnet af den lydelse, det i den underdåniga skrifvelsen införda förslag innehåller.

I afseende å detta förslag, öfver hvilket Högsta Domstolen blifvit hörd, framställdes bland annat den anmärkning, att i förslaget berördes ämnen, som borde hänföras till Kyrkolag, och att detsamma förty icke kunde utan Kyrkomötets samtycke oförändradt antagas; och har Kongl. Maj:t,

Bih. till Riksd. Prot. 1873. 7 Saml. 9 Häft.

vid underdånig föredragning den 16 November 1869 af Riksdagens skrivelse, på grund af berörda anmärkning och då Kongl. Maj:t ej ansåg skäl kalla Kyrkomöte, som nyligen varit församladt, att åter före nästa riksdag sammanträda, funnit skäligt låta Riksdagens lagförslag förfalla.

Under innevarande år inträffar Kyrkomötets ordinarie sammanträde, och Kongl. Maj:t har derföre ansett tiden nu vara inne att hos Riksdagen göra framställning i förevarande lagstiftningsärendet. För sådant ändamål har Kongl. Maj:t från den för ombesörjande af en revision af 1686 års Kyrkolag förordnade Komité infortrat underdånigt utlåtande angående ej mindre hvilka af de ämnen, som beröras i Riksdagens omfördälda författningsförslag, vore af egenskap att i en ny lagstiftning fortfarande böra till Kyrkolag hänföras, än ock hvad i sistberörda ämnen borde blifva gällande; hvarefter i öfverensstämmelse med de af Komitén i dess underdåniga utlåtande uttryckta åsichter samt med ledning jemväl af de i Högsta Domstolen, vid granskning af Riksdagens lagförslag, emot det samma framställda anmärkningar, förslag till två särskilda författningar blifvit utarbetade, af hvilka den ena upptager alla sådana hithörande ämnen, som ansetts vara hänförliga till Kyrkolag, samt den andra innehåller öfriga i förevarande hänseende erforderliga föreskrifter.

Med öfverlemnande af de i Högsta Domstolen och Stats-Rådet angående frågan hållna protokoll, vill Kongl. Maj:t alltså, jemlikt § 87 Regeringsformen, till Riksdagens antagande framlägga nedanstående förslag dels till Förordning angående ändring i vissa delar af Kyrkolagen med dertill hörande författningar, och dels till Förordning angående främmande trosbekännare och deras religionsöfning; dock med det förbehåll i afseende å den senare förordningen, att den skall blifva gällande endast för det fall, att den förra varder jemväl af Kyrkomöte godkänd; och komma under sistberörda förutsättning båda Förordningarne att af Kongl. Maj:t under samma dag utfärdas.

1:o. Förordning, angående ändring i vissa delar af Kyrkolagen med dertill hörande författningar.

Med upphäfvande af hvad Kyrkolagen jemte dertill hörande författningar innehålla stridande mot nedannämnda bestämmelser, förordnas som följer.

1 §.

Medlem af svenska kyrkan, som vill ur kyrkan utträda, må ej anses från henne skild, förrän han uppnått den ålder och uppfyllt de föreskrifter, som särskild, till kyrkolag ej hörande, förordning af denna dag angående

främmande trosbekännare och deras religionsöfning stadgar såsom vilkor för utträde ur svenska kyrkan.

2 §.

Äktenskap mellan medlem af svenska kyrkan och bekännare af främmande kristen troslära må, der båda det begära, med vigsel afslutas efter det sätt, kyrkohandboken för äktenskap mellan medlemmar af svenska kyrkan föreskrifver.

3 §.

Främmande trosbekännare ega att, efter anmälan hos vederbörande kyrkoherde, på allmän begravningsplats erhålla lägerstad för sina döda.

4 §.

Kyrkoherde i församling, tillhörande svenska kyrkan, åligger att i afseende å främmande trosbekännare, jente iakttagande af hvad kyrkolag stadgar, fullgöra hvad honom genom allmän lag eller författning föreskrifves.

2:o. *Förordning, angående främmande trosbekännare och deras religionsöfning.*

Häri genom förordnas som följer:

1 §.

Vilja bekännare af annan kristen troslära, än den evangeliskt lutherska, bilda särskild församling och önska de, att densamma varder af staten erkänd; göra derom hos Konungen ansökan, samt uppgifve sin trosbekännelse och församlingsordning; bifoge ock, der de svenska kyrkan tillhört, bevis om sådan anmälan för utträde derur, som i 3 § omförmåles. Finner Konungen skäl att ansökningen bifalla; ege den församling rätt till offentlig religionsöfning,

Enahanda rätt tillkomme ock de, på grund af hittills gällande författningar, redan bildade församlingar af främmande trosbekännare.

2 §.

Församling, hvilken enligt 1 § eger rätt till offentlig religionsöfning, anställe såsom föreståndare en dertill lämplig person samt göre derom anmälan, i Stockholm hos Öfverståhållare-embetet och annorstädes i riket hos Konungens Befallningshafvande; och må ej, innan sådan anmälan skett, nybildad församling träda i utöfning af den henne i omförmälda afseende tillkommande rättighet.

Föreståndare hafve tillsyn derå, att församlingens offentliga gudstjenst öfverensstämmer med dess uppgifna trosbekännelse och församlingsordning samt att allmän lag dervid ej öfverträdes. Sker annorlunda, och varder på anmärkning af föreståndaren det felaktiga ej rättadt; anmäl han förhållandet hos Öfverståhållare-embetet eller Konungens Befallningshafvande.

Derjemte vare föreståndaren pligtig att föra de anteckningar, hvarom Konungen förordnar; att lemna erforderliga upplysningar angående församlingens medlemmar; samt att för öfrigt ställa sig till efterrättelse de särskilda föreskrifter, som af vederbörande honom inmedelas.

Afgår föreståndare från sin befattning; anställe församlingen öfördrojligen en annan och göre derom anmälan, såsom ofvan är sagdt.

3 §.

Har medlem af svenska kyrkan omfattat främmande kristen lära och vill fördenskull ur kyrkan utträda; gifve sin afsigt tillkänna för kyrkoherden i den församling, han tillhör; uppgifve ock det trossamfund, hvartill han vill öfvergå. Framhärda han i sin afsigt; inställe sig, sedan minst två månader förflutit, personligen hos kyrkoherden samt anmäl sig till utträde ur kyrkan; och göre kyrkoherden derom anteckning i kyrkoboken. Ej må någon på grund af anmälan, som skett innan han fyllt aderton år, anses från svenska kyrkan skild. I främmande församling må ej heller någon före nämnda ålder upptagas.

4 §.

Förr³ än äktenskap af främmande trosbekännare ingås, skall lysning afkunnas i den till svenska kyrkan hörande församling, inom hvars område qvinnan är boende. Kyrkoherden i samma församling utfärde lysningen; hvarvid för främmande trosbekännare ej erfordras bevis om dop och nattvardsgång.

5 §.

Äktenskap emellan dem, hvilka begge tillhöra samma främmande trossamfund med sådant presterskap, att Konungen funnit åt detsamma kunna anförtros att vigsel med laga verkan förrätta och förty rättighet der-till medgifvit, skall afslutas med vigsel efter samfundets kyrkobruk.

Tillhöra de olika främmande trossamfund, med sådant presterskap, som nyss är nämndt, eller är blott endera medlem af dylikt samfund; då må äktenskapet kunna afslutas antingen medelst vigsel, förrättad af dertill berättigad prest inom enderas trossamfund, eller inför borgerlig myndighet, på sätt här nedan sägs. Samma lag vare i fråga om äktenskap emellan bekännare af främmande kristen troslära och medlem af svenska kyrkan.

Der ingendera tillhör svenska kyrkan eller sådant främmande trossamfund, som ofvan omförmäldt är, skall äktenskapet ingås inför borgerlig myndighet.

Borgerlig myndighet, inför hvilken äktenskap må afslutas, vare i stad magistrat och på landet kronofogde. Dessa myndigheter hafva att i fråga om äktenskapshinder öfva den tillsyn, som vigselförrättare enligt lag åligger. Sedan i släktingars eller andra vittnens närvaro såväl mannen som qvinnan inför den borgerliga myndigheten afgifvit sitt frivilliga ja och samtycke till giftermålet; varde de för äkta makar förklarade. Hvad sålunda förekommit, skall upptagas i särskildt öfver sådana ärenden fördt protokoll, hvilket, der äktenskapet är inför kronofogde ingånget, af vittnen bestyrkes. Det äktenskap ege full borgerlig giltighet, ändock att vigsel ej tillkommer.

6 §.

Barn af äkta makar, som vid barnets födelse äro medlemmar af samma främmande trossamfund, må i dess lära uppfostras. Äro föräldrarne vid barnets födelse medlemmar af skilda främmande trossamfund, ege fadren bestämma, i hvilketdera samfundets lära barnet skall uppfostras. Tillhör endera sådant trossamfund och den andra svenska kyrkan; då skall barnet i evangeliskt-lutherska läran uppfostras. Har emellan makarne träffats aftal om deras barns uppfostran i evangeliskt-lutherska läran eller främmande troslära, som en af makarne bekänner; vare sådant aftal gällande, så framt det blifvit före äktenskapets ingående skriftligen upprättadt och uppvisadt, för vigselförrättare, derest vigsel skett, men eljest för den myndighet, inför hvilken äktenskapet afslutats.

Barn af föräldrar, som ej ingått äktenskap med hvarandra, må, der modren tillhör främmande trossamfund, i dess troslära uppfostras.

Då begge föräldrarne eller, när endera död är, den efterlevande, eller, der de lefva åtskilda, den af dem, som har barnet i sin vård, öfvergår från svenska kyrkan till främmande trossamfund eller från ett sådant till annat, må, der bägge öfvergå, fadren och, i öfriga fall, den efterlevande eller den af makarne, som har barnet i sin vård, bestämma i hvilketdera samfundets lära barnet skall uppfostras.

Den, som fyllt femton år eller blifvit inom svenska kyrkan konfirmerad, må dock ej, på grund af hans föräldrars öfvergång till främmande lära, anses från svenska kyrkan skild, utan gälle om honom hvad i 3 § stadgas.

7 §.

I afseende å folkundervisningen skola främmande trosbekännare och deras barn vara underkastade derom gällande stadgar och anses tillhöra det skoldistrikt, inom hvilket de äro boende. Barn, som icke skall uppfostras i evangeliskt-lutherska läran, må, på framställning af vederbörande målsman, fritagas från undervisning deri såväl i folkskola som vid elementarläroverk; dock åligger, vid den förra skolstyrelsen och vid det senare rektor tillse, att sådant barn genom målsmans försorg erhåller tillbörlig religionsundervisning. Försummar målsman, oaktadt af skolstyrelse eller rektor erhållen påminnelse, sin skyldighet härutinnan, skall barnet deltaga i den religionsundervisning, som i folkskola eller vid elementarläroverk meddelas.

8 §.

Främmande trosbekännare skola, der Konungen för viss församling ej annorlunda förordnar, för anteckning öfver deras borgerliga förhållanden, särskildt upptagas i kyrkoboken för den till svenska kyrkan hörande församling, inom hvars område de äro boende; och gälle i afseende å derfor erforderlig anmälan hvad af Konungen särskildt föreskrifves.

9 §.

Magistrat och kronofogde skola de inför dem ingångna äktenskap inom sex veckor derefter anmäla, då båda makarne tillhöra främmande församling, åt hvars föreståndare eller presterskap lagligen blifvit uppdraget att öfver församlingsmedlem-

marne föra kyrkobok, hos den eller de personer, hvilka föra de kyrkoböcker, deri makarne äro upptagne,

då endast en af makarne tillhör sådan församling, som nyss är nämndt, dels hos den person, af hvilken samma församlings kyrkobok föres, och dels hos kyrkoherden i den svenska församling, der den andra makan bor; samt

i öfriga fall hos kyrkoherden i den svenska församling, der qvinnan är boende.

Har sådant aftal, som i 6 § omförmäles, blifvit träffadt och inför den borgerliga myndigheten före äktenskapets afslutande uppvisadt; skall en bestyrkt afskrift deraf vid anmälan om äktenskapets ingående öfverlemnas, för att i kyrkoboken antecknas.

Hvad sålunda för magistrat och kronofogde är stadgadt, gälle äfven i tillämpliga delar för prest, som viger dem, af hvilka icke någon eller endast endera tillhör svenska kyrkan.

10 §.

Främmande trosbekännares församlingar, inrättningar och stiftelser må icke, utan Konungens tillstånd, förvärfva och besitta fast egendom i riket.

11 §.

Innan något hus eller rum af främmande församling till offentlig gudstjenst begagnas, skall föreståndaren derom göra anmälan, å landet hos kronofogden i orten och i stad hos poliskammare, der sådan finnes, men eljest hos magistraten.

Tillträde till församlingens gudstjenst må ej offentlig myndighet förvägras.

12 §.

Munk- eller nunneorden eller kloster må ej i riket inrättas.

13 §.

De för särskilda kyrkliga förrättningar stadgade afgifter till svenska kyrkan eller hennes presterskap eller betjening må ej påföras främmande trosförvandt i annat fall, än att slik förrättning blifvit på hans egen begäran verkställd.

14 §.

Med de undantag och inskränkingar, som af grundlag eller eljest gällande författning föränledas, skall skiljaktighet i kristen trosbekännelse icke medföra någon olikhet i svenska medborgares rättigheter och skyldigheter.

15 §.

Innehar den, som till utträde ur svenska kyrkan sig anmält, offentlig tjenst; varde han derifrån skild, der ej tjensten är af beskaffenhet, att han utan afseende å sin trosbekännelse kunnat till densamma nämnas samt Konungen eller den myndighet, som eger att tjensten tillsätta, finner skäligt att honom dervid bibehålla.

16 §.

År främmande trosbekännare af sådan lära, som ej tillstädjer honom att aflägga ed, då den enligt lag erfordras; förordne Konungen, huru förfaras bör.

17 §.

Varder rättigheten till offentlig religionsöfning af församling missbrukad; då må, efter Konungens förordnande, den rättighet upphöra.

Samma lag vare, då föreskriften i 2 § om anställande af föreståndare icke efter särskildt föreläggande fullgöres.

18 §.

Underlåter främmande församlings föreståndare eller prest att iakttaga hvad honom enligt denna förordning åligger; dömes till böter från och med fem till och med femhundra Riksdaler.

Viger främmande församlings prest dem, hvilkas äktenskap för laga hinder återgå måste, eller utan att laga lysning till äktenskap föregått; straffes med fängelse i högst sex månader eller böter högst ett tusen Riksdaler.

19 §.

19 §.

De angående främmande trosbekännare och deras religionsöfning hittills gällande bestämmelser varda genom denna författning upphäfda, utom hvad angår mosaiska trosbekännare, i afseende på hvilka ej sker annan ändring, än att om lysning till äktenskap mellan sådan trosbekännare och medlem af svenska kyrkan eller annat främmande trossamfund, äfvensom i fråga om den troslära, hvori barn af dylikt äktenskap bör uppfostras, skall gälla hvad i 4 och 6 §§ här ofvan sägs.»

Utskottet, som derjemte erhållit del af de i Stats-Rådet och Högsta Domstolen i ämnet hållna protokoll, har i sammanhang härmed till behandling företagit de af Herrar *A. W. Uhr* och *O. B. Olsson* inom Andra Kammaren väckta, likaledes till Lag-Utskottet remitterade motioner (N:ris 21 och 55), hvarigenom är föreslaget,

af *Herr Uhr*: »att det måtte tillåtas enhvar, som det önskar, att ingå äktenskap inför magistrat i stad eller kronofogde å landet, utan afseende på till hvilken religionslära de sig bekänna;» och

af *Herr Olsson*: »att Riksdagen ville för sin del besluta antingen en särskild förordning eller ock en sådan förändring af eller tillägg till Kongl. Förordningen den 20 Januari 1863 angående kristna bekännares äktenskap med mosaiska bekännare, att personer, som af nu gällande kyrkolag och stadgar äro, i följd af sina religiösa åsigtter, förhindrade att ingå kyrkligt äktenskap, må berättigas att inför magistrat eller kronofogde lagligt äktenskap ingå.»

Vid en jemförelse af Kongl. Maj:ts föreliggande nådiga proposition med det förslag i ämnet, som innefattas i Riksdagens ofvanberörda underdåniga skrifvelse den 13 Maj 1869, förete sig hufvudsakligen följande skiljaktigheter:

Bih. till Riksd. Prot. 1873. 7 Saml. 9 Häft.

att, i olikhet med nyssnämnda förslag, som sammanförde alla föreskrifter i ifrågavarande hänseende uti en författning, den nådiga propositionen deremot innefattar förslag till två särskilda förordningar, af hvilka den ena upptager de till kyrkolag hänförliga ämnen och den andra innehåller öfriga föreskrifter:

att det senare af dessa Kongl. Maj:ts författningsförslag, hvilket har till öfverskrift: *Förordning angående främmande trosbekännare och deras religionsöfning*, innehåller i 6 § ett tillägg som icke återfinnes i Riksdagens förslag, det nemligen, att den, som fyllt femton år eller blifvit inom svenska kyrkan konfirmerad. ej må, på grund af hans föräldrars öfvergång till främmande lära, anses från svenska kyrkan skild, hvadan om honom skall gälla hvad i 3 § stadgas:

att det nådiga förslaget 9 § innehåller fullständigare föreskrifter, än de af Riksdagen föreslagna, i fråga om skyldigheten för magistrat och kronofogde samt främmande församlings prest att hos vederbörande göra anmälan om de inför dem ingångna äktenskap;

att — under det Riksdagen i 15:de § af sitt förslag endast stadgat, att den, som till utträde ur svenska kyrkan sig anmält, skall, om han innehar offentlig tjänst, derifrån varda skild, så framt hans trosbekännelse skulle utgjort hinder för utnämning till tjensten — Kongl. Maj:t härvid tillika gjort hans bibehållande vid tjensten beroende derpå, om Konungen eller den myndighet, som eger att tjensten tillsätta, finner skäligt att det tillåta; samt

att det nådiga förslaget i 18 § innehåller ansvarsbestämmelser för främmande församlings prest, i fall han viger dem, hvilkas äktenskap för laga hinder måste återgå, eller förrättar vigsel utan att laga lysning till äktenskap föregått — bestämmelser hvilka helt och hållet saknas i Riksdagens förslag.

Utskottet, som i afseende på de af Kongl. Maj:t sålunda vidtagna förändringar och tillägg ej funnit skäl till någon anmärkning, har dock, efter granskning jemväl af öfriga föreslagna stadganden, sett sig förhindradt att tillstyrka godkännande af de föreliggande förslagen oförändrade. Utskottet har således att redogöra för de från dessa förslag afvikande åsigter, hvilka inom Utskottet gjort sig gällande. Men derförinnan och då anmärkningarne förnämligast afse sådana frågor, deri Kongl. Maj:ts förslag öfverensstämman med det af 1869 års Riksdag beslutade förslag till dissenterlag, får Utskottet förutskicka den erinran, att Utskottet visserligen icke förbisett den pröfning, som hos Riksdagen sålunda föregått, men att Utskottet så mycket mindre kunnat finna sig deraf betaget att nu ifråga-

sätta nödiga ansedda förändringar, som anledning ej torde saknas för det antagande att Riksdagen, som under de sista dagarne af sin sammanvaro hade att behandla detta viktiga ärende, då fästade sig hufvudsakligen vid sjelfva grundvalarne för ifrågavarande lagstiftning och ej ville, när den godkände dessa grundvalar, äfventyra hela frågans fall genom att till Lag-Utskottet återförvisa ärendet endast för vinnande af rättelse i en eller annan mindre grundväsendtlig detalj.

Beträffande förslaget till *Förordning angående ändring i vissa delar af Kyrkolagen med dertill hörande författningar*, har Utskottet att framställa blott en anmärkning, hvilken väl endast är af formel natur, men dock afser att undanrödja möjlig missuppfattning. Anmärkningen afser de i 1 § förekommande orden »af denna dag», hvilka, på sätt jemväl inom Högsta Domstolen blifvit påpekadt, möjligen kunde alstra tvekan, huruvida den samtida Förordningen om främmande trosbekännare och deras religionsöfning finge, utan Kyrkomötets hörande, ändras och i allt fall medföra den olägenhet att, derest nämnda förordning i en framtid kommer att mot en ny utbytas, förevarande § måste omredigeras. Utskottet anser derföre att dessa ord böra utgå, hvilket kan ske utan att stadgandet derigenom kommer att sakna erforderlig tydlighet och fullständighet, helst om såsom vilkor för författningarnes antagande stadgas att de skola samtidigt utkomma.

Då Utskottet nu öfvergår till föreslagna *Förordningen angående främmande trosbekännare och deras religionsöfning*, torde Utskottet till en början få meddela, att, om än gällande dissenterlag, Kongl. Förordningen den 23 Oktober 1860, i fråga om tillåtelse för främmande trosbekännares församlingar, iurättningar och stiftelser att förvärfva fast egendom i riket är nog mycket inskränkande, då den utesluter möjligheten för dem att förvärfva mera jord, än som erfordras till utrymme för kyrka och kyrkogård, Utskottet dock icke utan tvekan låtit i denna del bero vid det nådiga förslaget, enligt hvilket det är åt Kongl. Maj:t helt och hållet öfverlemnadt, att för hvarje särskildt fall i administrativ väg afgöra, huruvida och i hvilken utsträckning sådan församling, iurättning eller stiftelse må förvärfva och besitta fast egendom i riket. Men i anseende till svårigheten att på förhand i lagen bestämma de särskilda ändamål, t. ex. bostad åt föreståndare, prest och kyrkobetjening m. m. dylikt, för hvilka främmande församling kan hafva billiga anspråk att få förvärfva slik egendom, och då antagligt är, att Kongl. Maj:t i detta afseende skall komma att iakttaga all den återhållsamhet, som försigtigheten bjuder, jemväl med hänseende till den numera temligen allmänt erkända nationalekonomiska grundsatsen, att eganderätt till fast egendom bör så litet som möjligt lösryckas från

personlighetsförhållanden och tillåtas öfvergå i s. k. död hand, har Utskottet låtit sina betänkligheter falla.

Enligt 6 § i Kongl. Maj:ts förslag skall barn af äkta makar, då den ena tillhör främmande trossamfund och den andra svenska kyrkan, uppfostras i den evangeliskt lutherska läran. För sådant fall stadgar deremot gällande lag, att, om fadren tillhör svenska kyrkan, barnet då skall uppfostras i denna lära, men att, om det är modren som tillhör nämnda kyrka, det skall vara fadren efterlåtet att uppfostra barnet i den troslära han bekänner. Utskottet kan för sin del icke finna något giltigt skäl att fråntäda grunden för detta senare stadgande. Lämpligast synes vara, att fadren, såsom familjens öfverhufvud, i detta fall, i likhet med hvad förhållandet är då föräldrarne äro medlemmar af olika främmande trossamfund, må ega bestämma i hvilkendera läran barnet skall uppfostras. Och i öfverensstämmelse härmed har Utskottet funnit sig böra modifiera innehållet af nyssnämnda § i förslaget.

Vid 12 § har Utskottet ansett sig böra hemställa om ett tillägg i syfte att förebygga det proselytmakeri, som genom skolundervisning kan bedrifvas. I afseende härå får Utskottet erinra, att 1860 års förordning innehåller ovilkorligt förbud för främmande trosbekännare att inrätta eller upplåta skolor eller andra undervisningsanstalter för andra, än bekännare af deras egen troslära, eller deras barn, samt att genom antagande af ifrågasvarande tillägg följaktligen icke någon nyhet i vår lagstiftning införes. Anledningen, hvarför berörda förbud blifvit utelemnadt ej mindre ur Kongl. Maj:ts nådiga förslag, än äfven ur det förslag till dissenterlag, som antogs af 1869 års Riksdag, är ej särskildt angifven, hvarken af Kongl. Maj:t i dess förevarande nådiga proposition eller af Riksdagen i den underdåniga skrifvelse, som beledsagade dess nyssnämnda förslag till dissenterlag. Emellertid — då det lärers få antagas såsom obestriddigt att kyrkans enhet alltid måste betraktas såsom en fördel för samhället och att lagstiftningen följaktligen bör göra allt hvad på densamma ankommer, så vidt det ej strider emot religionsfrihetens grundsatser, för att bibehålla denna enhet, torde denna anledning böra sökas, antingen i den åsigt, att förbudet ej väl öfverensstämmer med sjelfva religionsfriheten, eller i den föreställningen att någon fara för söndringar inom svenska kyrkan och deraf föranledda affall derifrån icke är förenad med den oinskränkta rätt till utbredande af en främmande trosläras bekännelser bland det uppväxande släktet, som skulle blifva en följd af förbudets borttagande.

Utskottet kan för sin del icke dela någondera uppfattningen. Rättigheten att, oberoende af andra band än sedlighetens och den allmänna ord-

ningens, öfva den religion man af inre öfvertygelse omfattar, må väl anses betinga jemväl rättigheten att fritt och öppet bekänna densamma; men den grundlägger, i Utskottets tanke, ingalunda något befogadt anspråk att, statskyrkan till skada, i skolor utbreda och inplanta från hennes bekännelser afvikande trossatser ibland den till denna kyrka hörande ungdom, hvilkens oförmåga att skilja mellan de skiftande meningarne är uppenbar.

Och om äfven för det närvarande vårt land lyckligtvis är förskonadt från de i många andra protestantiska länder mera djerft och ohöjdt framträdande försöken af den i sitt omvändelsenit outröttliga katolicismen att utbreda sitt i socialt och politiskt hänseende så farliga välde, så saknas dock ej alldeles vedermälen derå att man anser jordmånen äfven här kunna bearbetas, om ock hittills med yttersta försigtighet. Det låter dessutom tänka sig, att den på en gång skickligaste och i politiskt afseende farligaste bland alla de katolska ordenssamfundet, jesuiterorden, möjligen kan finna med sitt intresse förenligt att, om eller då den uttränges från de mera centrala delarne af Europa, taga sin tillflykt — om ock endast tillfälligtvis — till utkanterna, för att derifrån mera obemärkt leda den propaganda, hvars emot statssuveräniteten fiendtliga sträfvanden äro allmänt kända. Utan all uppmärksamhet bör ej heller lemnas den omständighet att, derest alltför vidsträckt rätt tillerkännes utländingar att besitta fast egendom i riket, stora distrikt kunna komma att egas af utländska katoliker, hvilka då blifva i tillfälle att på ett särdeles verksamt sätt befordra katolicismens utbredning bland svenska folket, i fall dem tillåtes att utan all kontroll upprätta skolor för de af dem beroende fabriksarbetares eller underhåfvandes barn.

För öfrigt må man väl ega fog att göra den frågan: manne det för svenska medborgare — och det är väl för dem våra lagar stiftas — göres något verkligt behof af den föreslagna förändringen? Utskottet, för siu del, tror det ej; och enär i all lagstiftning, ej minst på det religiösa området, såsom regel torde få gälla, att inga andra rubbningar i det bestående böra vidtagas, än de som äro af behof påkallade, har Utskottet ej tvekat att i denna del afvika från Kongl. Maj:ts förslag.

Fastän Utskottet alltså godkänner den princip, som i förevarande hänseende nu gäller för lagstiftningen, anser dock Utskottet att man utan våda kan gå något längre i medgifvande för främmande trosbekännare, än nu är händelsen. Sålunda är det, enligt Utskottets åsigt, icke blott obefrägnadt, utan kan till och med verka menligt, om någon, som är dertill lämplig, hindras att för hvem som helst inrätta och upplåta tekniska läroanstalter, handelsinstitut, tillämpningsskolor o. s. v., hvadan Utskottet inkränkt förbudet till sådana undervisningsanstalter allena, i hvilka under-

visning i religion meddelas; hvarförutom det synts Utskottet, som om någon våda ej skulle blifva förenad dermed, att bekännare af svenska kyrkans lära, som uppnått femton års ålder, tillåtas besöka främmande trosbekännarnes skolor, så att t. ex. den mera utmärkta språkundervisning, som kunde vara att hemta i en fransk eller tysk katolsk skola, äfven kan komma vår ungdom till del. Likaledes anser Utskottet förbudet böra inskränkas till upptagande i skolorna af barn, tillhörande svenska kyrkan, enär svenska staten icke lärer hafva förpligtelse att emot afvikande läromeningar skydda andra, än medlemmar af den kyrka, staten sjelf erkänner såsom sin; och derjemte har Utskottet trott sig kunna föreslå den ytterligare utvidgning af lärofriheten för främmande trosbekännare, att deras uppfostringsanstalter må upplåtas för hvem som helst, derest konungen efter särskild pröfning för hvarje fall sådant tillåter. Man kan nemligen tänka sig, att i reglementet för en skola finnas upptagna sådana bestämmelser, att någon fara för proselytmakeri ej kan uppstå.

Den invändning som möjligen kunde komma att göras derom, att Kongl. Förordningen angående ansvar för den, som söker förmå annan till affall från den evangeliskt lutherska läran den 16 November 1869, skulle innebära tillräckliga garantier emot missbruk af den nu afhandlade undervisningsfriheten, vill Utskottet på förhand bemöta och hänför sig i sådant afseende till följande yttrande af en af de ledamöter i Högsta Domstolen, som å embetets vägnar utlåtut sig öfver den nådiga propositionen. »Det synes ligga i sakens natur» — heter det i detta yttrande — »att, om främmande trosbekännare med fullt laglig rättighet i sin skola emottagit, jemte sina trosförvandters ungdom, äfven dem som tillhör svenska kyrkans bekännelse, skulle emot honom fåfängt och förgäfves grundas en anklagelse enligt förordningen den 16 November 1869 på det förhållande, att undervisningsplanen haft sin riktning efter det hufvudsakliga ändamålet för de för svenska kyrkan främmande trosförvandterne. Der skulle icke förekomma något behof af »bedrägliga medel, hotelser eller löften om timliga fördelar» för att låta de till svenska kyrkan hörande barnens tankar, känslor, böjelser och vanor gå i samma stråt med lärarnes och medlärjungarnes. Barnen åhöra dagligen en undervisning, som för den främmande religionslärans elever utvecklar denna och visar förkastligheten af all annan troslära. Af skolans föreståndare och lärare hvarken nödgas eller lockas de att med de öfriga eleverna besöka gudstjensterna, men af dessa dragas de dit, då deras egna föga utvecklade begrepp icke för dem framställa någon våda häruti.»

Enligt det nådiga förslågets 19 § skulle, i afseende på de angående mosaiske trosbekännare hittills gällande bestämmelser, genom den nya

lagen ej ske annan ändring, än att om lysning till äktenskap mellan sådan trosbekännare och medlem af svenska kyrkan eller annat främmande trosamfund, äfvensom i fråga om den troslära, hvori barn af dylikt äktenskap bör uppfostras, skulle gälla hvad i förslaget 4 och 6 §§ sägs. Härigenom blefve emellertid icke afhjelpat den i nuvarande lagstiftning befintliga brist på erforderliga bestämmelser i dessa hänseenden för det fall att både mannen och kvinnan tillhöra den mosaiska trosbekännelsen. I borgerligt hänseende är det dock lika mycket i ena som andra fallet af vigt, att lysning till äktenskap sker i den ordning, som åberopade 4 § föreskrifver. Häraf torde tillräckligt motiveras det tillägg i 19 §, som innefattas i Utskottets här nedan upptagna ändringsförslag.

Slutligen anser Utskottet sig böra fästa uppmärksamheten derpå att, såsom äfven vid det Kongl. förslaget granskande i Högsta Domstolen blifvit anmärkt, i afseende å upplösning af äktenskap, der båda makarne, eller endera, äro främmande trosbekännare, jemkning är nödig i föreskrifterna angående äktenskapsskildnader, hvad rör statskyrkans andliga myndigheters befattning med dessa ärenden; men då de stadganden, som häraf föranledas, icke lämpligen ega sin plats i någondera af nu förevarande författningar och, derest dessa blifva antagna, sedermera lätteligen kunna åvägabringas, har Utskottet ej funnit nödigt att nu vidare inlåta sig på detta ämne eller föreslå erforderliga bestämmelser härutinnan.

På grund af hvad sålunda blifvit anfördt, får Utskottet vördsam hemställa,

1:o) det måtte Riksdagen, med förklarande att Kongl. Maj:ts proposition ej kan oförändrad bifallas, för sin del beluta nedanstående tvänne författningar, med det förbehåll i afseende å senare författningen, att den skall blifva gällande endast för det fall att den förra varder jemväl af Kyrkomöte godkänd, samt med vilkor att författningarne under samma dag utfärdas, nemligen:

A) *Förordning angående ändring i vissa delar af Kyrkolagen med dertill hörande författningar.*

Med upphäfvande af hvad Kyrkolagen jemte dertill hörande författningar innehålla stridande mot nedannämnda bestämmelser, förordnas som följer:

1 §.

Medlem af svenska kyrkan, som vill ur kyrkan utträda, må ej anses från henne skild, förrän han uppnått den ålder och uppfyllt de föreskrifter, som särskild, till kyrkolag ej hörande, förordning angående främ-

mande trosbekännare och deras religionsöfning stadgar såsom vilkor för utträde ur svenska kyrkan.

2 §.

Äktenskap mellan medlem af svenska kyrkan och bekännare af främmande kristen troslära må, der båda det begära, med vigsel afslutas efter det sätt, kyrkohandboken för äktenskap mellan medlemmar af svenska kyrkan föreskrifver.

3 §.

Främmande trosbekännare ega att, efter anmälan hos vederbörande kyrkoherde, på allmän begrafningsplats erhålla lägerstad för sina döda.

4 §.

Kyrkoherde i församling, tillhörande svenska kyrkan, åligger att i afseende å främmande trosbekännare, jemte iakttagande af hvad kyrkolag stadgar, fullgöra hvad honom genom allmän lag eller författning föreskrifves.

B) *Förordning angående främmande trosbekännare och deras religionsöfning.*

Häri genom förordnas som följer:

1 §.

Vilja bekännare af annan kristen troslära, än den evangeliskt lutherska, bilda särskild församling och önska de, att densamma varder af staten erkänd; göra derom hos Konungen ansökan, samt uppgifve sin trosbekännelse och församlingsordning; bifoge ock, der de svenska kyrkan tillhört, bevis om sådan anmälan för utträde derur, som i 3 § omförmäles. Finner Konungen skäl att ansökningen bifalla; ege den församling rätt till offentlig religionsöfning.

Enahanda rätt tillkomme ock de, på grund af hittills gällande författningar, redan bildade församlingar af främmande trosbekännare.

2 §.

2 §.

Församling, hvilken enligt 1 § eger rätt till offentlig religionsöfning, anställe såsom föreståndare en dertill lämplig person samt göre derom anmälan, i Stockholm hos Öfverståthållare-embetet och annorstädes i riket hos Konungens Befallningshafvande; och må ej, innan sådan anmälan skett, nybildad församling träda i utöfning af den henne i omförmälda afseende tillkommande rättighet.

Föreståndare hafve tillsyn derå, att församlingens offentliga gudstjenst öfverensstämmar med dess uppgifna trosbekännelse och församlingsordning samt att allmän lag dervid ej öfverträdes. Sker annorlunda, och varder på anmärkning af föreståndaren det felaktiga ej rättadt; anmäle han förhållandet hos Öfverståthållare-embetet eller Konungens Befallningshafvande.

Derjemte vare föreståndaren pligtig att föra de anteckningar, hvarom Konungen förordnar; att lemna erforderliga upplysningar angående församlingens medlemmar; samt att för öfrigt ställa sig till efterrättelse de särskilda föreskrifter, som af vederbörande honom meddelas.

Afgår föreståndare från sin befattning; anställe församlingen ofördröjligen en annan och göre derom anmälan, som ofvan är sagdt.

3 §.

Har medlem af svenska kyrkan omfattat främmande kristen lära och vill fördenskull ur kyrkan utträda; gifve sin afsigt tillkänna för kyrkoherden i den församling, han tillhör; uppgifve ock det trossamfund, hvar till han vill öfvergå. Framhärdar han i sin afsigt; inställe sig, sedan minst två månader förflutit, personligen hos kyrkoherden samt anmäle sig till utträde ur kyrkan; och göre kyrkoherden derom anteckning i kyrkoboken. Ej må någon på grund af anmälan, som skett innan han fyllt aderton år, anses från svenska kyrkan skild. I främmande församling må ej heller någon före nämnda ålder upptagas.

4 §.

Förr än äktenskap af främmande trosbekännare ingås, skall lysning afkunnas i den till svenska kyrkan hörande församling, inom hvars område qvinnan är boende. Kyrkoherden i samma församling utfärde lys-

ningen; hvarvid för främmande trosbekännare ej erfordras bevis om dop och nattvardsgång.

5 §.

Äktenskap emellan dem, hvilka begge tillhöra samma främmande trossamfund, med sådant presterskap, att Konungen funnit åt detsamma kunna anförtros att vigsel med laga verkan förrätta och förty rättighet dertill medgifvit, skall avslutas med vigsel efter samfundets kyrkobruk.

Tillhöra de olika främmande trossamfund, med sådant presterskap, som nyss är nämndt, eller är blott endera medlem af dylikt samfund; då må äktenskapet kunna avslutas antingen medelst vigsel, förrättad af dertill berättigad prest inom enderas trossamfund, eller inför borgerlig myndighet, på sätt här nedan sägs. Samma lag vare i fråga om äktenskap emellan bekännare af främmande kristen troslära och medlem af svenska kyrkan.

Der ingendera tillhör svenska kyrkan eller sådant främmande trossamfund, som ofvan omförmäldt är, skall äktenskapet ingås inför borgerlig myndighet.

Borgerlig myndighet, inför hvilken äktenskap må avslutas, vare i stad magistrat och på landet kronofogde. Dessa myndigheter hafva att i fråga om äktenskapshinder öfva den tillsyn, som vigselförrättare enligt lag åligger. Sedan i släktingars eller andra vittneus närvaro såväl mannen som qvinnan inför den borgerliga myndigheten afgifvit sitt frivilliga ja och samtycke till giftermålet; varde de för äkta makar förklarade. Hvad sålunda förekommit, skall upptagas i särskildt öfver sådana ärenden fördt protokoll, hvilket, der äktenskapet är inför kronofogde ingånget, af vittnen bestyrkes. Det äktenskap ege full borgerlig giltighet, ändock att vigsel ej tillkommer.

6 §.

Barn af äkta makar, som vid barnets födelse äro medlemmar af samma främmande trossamfund, må i dess lära uppfostras. Äro föräldrarne vid barnets födelse medlemmar af skilda främmande trossamfund, *eller tillhör endera sådant trossamfund och den andra svenska kyrkan; ege fadren bestänma i hvilkendera trosläran barnet skall uppfostras.* Har emellan makarne träffats aftal om deras barns uppfostran i evangeliskt-lutherska läran eller främmande troslära, som en af makarne bekänner; vare sådant aftal gällande, så framt det blifvit före äktenskapets ingående skriftligen

upprättadt och uppvisadt, för vigselförrättare, derest vigsel skett, men eljest för den myndighet, inför hvilken äktenskapet afslutats.

Barn af föräldrar, som ej ingått äktenskap med hvarandra, må, der modren tillhör främmande trossamfund, i dess troslära uppfostras.

Då begge föräldrarne eller, när endera död är, den efterlevande, eller, der de lefva åtskilda, den af dem, som har barnet i sin vård, öfvergår från svenska kyrkan till främmande trossamfund eller från ett sådant till annat, må, der begge öfvergå, fadren och, i öfriga fall, den efterlevande eller den af makarne, som har baruet i sin vård, bestämma i hvilketdera samfundets lära barnet skall uppfostras.

Den, som fyllt femton år eller blifvit inom svenska kyrkan konfirmerad, må dock ej, på grund af hans föräldrars öfvergång till främmande lära, anses från svenska kyrkan skild, utan gälle om honom hvad i 3 § stadgas.

7 §.

I afscende å folkundervisningen skola främmande trosbekännare och deras barn vara underkastade derom gällande stadgar och anses tillhöra det skoldistrikt, inom hvilket de äro boende. Barn, som icke skall uppfostras i evangeliskt-lutherska läran, må, på framställning af vederbörande målsman, fritagas från undervisning deri, såväl i folkskola som vid elementarläroverk; dock åligger, vid den förra skolstyrelsen och vid det senare rektor tillse, att sådant barn genom målsmans försorg erhåller tillbörlig religionsundervisning. Försummar målsman, oaktadt af skolstyrelse eller rektor erhållen påminnelse, sin skyldighet härutinnan, skall barnet deltaga i den religionsundervisning, som i folkskola eller vid elementarläroverk meddelas.

8 §.

Främmande trosbekännare skola, der Konungen för viss församling ej annorlunda förordnar, för anteckning öfver deras borgerliga förhållanden, särskildt upptagas i kyrkoboken för den till svenska kyrkan hörande församling, inom hvars område de äro boende; och gälle i afseende å därför erforderlig anmälan hvad af Konungen särskildt föreskrifves.

9 §.

Magistrat och kronofogde skola de inför dem ingångna äktenskap inom sex veckor derefter anmäla,

då båda makarne tillhöra främmande församling, åt hvars föreståndare eller presterskap lagligen blifvit uppdraget att öfver församlingsmedlemmarne föra kyrkobok, hos den eller de personer, hvilka föra de kyrkoböcker, deri makarne äro upptagne,

då endast en af makarne tillhör sådan församling, som nyss är nämndt, dels hos den person, af hvilken samma församlings kyrkobok föres, och dels hos kyrkoherden i den svenska församling, der den andra makan bor; samt

i öfriga fall hos kyrkoherden i den svenska församling, der qvinnan är boende.

Har sådant aftal, som i 6 § omförmäles, blifvit träffadt och inför den borgerliga myndigheten före äktenskapets afslutande uppvisadt; skall en bestyrkt afskrift deraf vid anmälan om äktenskapets ingående öfverlemnas, för att i kyrkoboken antecknas.

Hvad sålunda för magistrat och kronofogde är stadgadt, gälle äfven i tillämpliga delar för prest, som viger dem, af hvilka icke någon eller endast endera tillhör svenska kyrkan.

10 §.

Främmande trosbekännares församlingar, inrättningar och stiftelser må icke, utan Konungens tillstånd, förvärfva och besitta fast egendom i riket.

11 §.

Innan något hus eller rum af främmande församling till offentlig gudstjenst begagnas, skall föreståndaren derom göra anmälan, å landet hos kronofogden i orten och i stad hos poliskammare, der sådan finnes, men eljest hos magistraten.

Tillträde till församlingens gudstjenst må ej offentlig myndighet förvägras.

12 §.

Munk- eller nunneorden eller kloster må ej i riket inrättas.

Ej heller må skolor, eller andra uppfostringsanstalter, i hvilka undervisning i religion meddelas, af främmande trosbekännare inrättas, eller upp-

lätas, för barn under femton år, tillhörande svenska kyrkan, utan att Konungen för särskildt fall det tillåter. Sker annorledes; varde skolan eller anstalten stängd och föreståndaren för densamma dömd att böta från och med fem till och med femhundra riksdaler.

13 §.

De för särskilda kyrkliga förrättningar stadgade afgifter till svenska kyrkan eller hennes presterskap eller betjening må ej påföras främmande trosförvandt i annat fall, än att slik förrättning blifvit på hans egen begäran verkställd.

14 §.

Med de undantag och inskränkningar, som af grundlag eller eljest gällande författning föranledas, skall skiljaktighet i kristen trosbekännelse icke medföra någon olikhet i svenska medborgares rättigheter och skyldigheter.

15 §.

Innehar den, som till utträde ur svenska kyrkan sig anmält, offentlig tjenst; varde han derifrån skild, der ej tjensten är af beskaffenhet, att han utan afseende å sin trosbekännelse kunnat till densamma nämnas samt Konungen eller den myndighet, som eger att tjensten tillsätta, finner skäligen att honom dervid bibehålla.

16 §.

Är främmande trosbekännare af sådan lära, som ej tillstädjer honom att aflägga ed, då den enligt lag erfordras; förordne Konungen, huru förfaras bör.

17 §.

Varder rättigheten till offentlig religionsöfning af församling missbrukad; då må, efter Konungens förordnande, den rättighet upphöra.

Samma lag vare, då föreskriften i 2 § om anställande af föreståndare icke efter särskildt föreläggande fullgöres.

18 §.

Underlåter främmande församlings föreståndare eller prest att iakttaga hvad honom enligt denna förordning åligger; dömes till böter från och med fem till och med femhundra Riksdaler.

Viger främmande församlings prest dem, hvilkas äktenskap för laga hinder återgå måste, eller utan att laga lysning till äktenskap föregått; straffes med fängelse i högst sex månader eller böter högst ett tusen Riksdaler.

19 §.

De angående främmande trosbekännare och deras religionsöfning hittills gällande bestämmelser varda genom denna författning upphäfd, utom hvad angår mosaiska trosbekännare, i afseende på hvilka ej sker annan ändring, än att om lysning till äktenskap mellan sådan trosbekännare och medlem af svenska kyrkan eller annat främmande trossamfund, *så ock emellan dem, hvilka begge tillhöra mosaiska trosbekännelsen, äfvensom i fråga om den troslära, hvari barn af dylikt äktenskap bör uppfostras, skall gälla hvad i 4 och 6 §§ här ofvan sägs.*»

Enär det af Utskottet i föregående punkt framställda förslag till författning angående främmande trosbekännare och deras religionsöfning medgifver äktenskaps afslutande inför borgerlig myndighet i alla de fall, som Herr O. B. Olssons ofvanberörda motion synes afse, samt denna motion sålunda redan blifvit besvarad, torde Riksdagen finna,

2:o) att Herr Olssons motion ej bör till någon särskild åtgärd föranleda.

Vidkommande slutligen Herr Uhres motion, hvarigenom yrkas, att det måtte tillåtas en hvar, som det önskar, att utan afseende å religionsbekännelse ingå äktenskap inför magistrat i stad eller kronofogde å landet, så får Utskottet, under åberopande af hvad i nästföregående punkt blifvit anfördt, fästa särskild uppmärksamhet derå, att genom den föreslagna nya lagstiftningen rättigheten att avsluta äktenskap inför borgerlig myndighet

blifver så vidsträckt, att något verkligt behof att nu utsträcka den än längre icke lärer förefinnas, i följd hvaraf Utskottet hemställer,

3:o) att Herr Uhers ifrågavarande motion måtte af Riksdagen lemnas utan vidare afseende.

Stockholm den 24 Mars 1873.

På Utskottets vägnar:

H. G. v. Gegerfelt.

Reservationer:

af Herr Grefve *Mörner*: »Ehuru jag för min del icke kan inse det lämpliga deri att förordningen angående främmande trosbekännare och deras religionsöfning skall blifva blott en civil-lag och, fastän deri förekomma stadganden som angå lutherska presterskapets åligganden, undandragas all pröfning af Kyrkomötet, vill jag, sedan Kyrkolags-komitéen biträdt åsigten om förordningens särskiljande, i afseende härå icke framställa några yrkanden.

Deremot i fråga om nyssnämnde förordnings innehåll, får jag, åberopande såväl den af mig år 1869 mot Lag-Utskottets förslag till dissenterlag afgifne reservation, som hvad af mig vid ärendets behandling i Första Kam-maren yttrades, vördsamt hemställa:

att 1 § i förordningen måtte utbytas emot 1 § i nu gällande förordning angående främmande trosbekännare, den 23 Oktober 1860. Om det olämpliga uti att borttaga förbudet emot offentliga processioner och dylikt får jag jemväl åberopa Justitierådet Olivecronas yttrande vid förordningens granskning i Högsta Domstolen;

att 3 § må undergå den rättelse att deri föreskrifves, att den, som vill utträda ur den evangeliskt-lutherska kyrkan, bör, innan han antecknas såsom den der kyrkan lemnat, styrka att han ingår i annat verkligten befintligt religionssamfund

att 5 § ändras sålunda, att deri stadgas civiläktenskap såsom regel för alla de äktenskapliga förbindelser som ingås emellan kontrahenter, deraf båda eller endera icke tillhöra evangeliskt-lutherska kyrkan;

att 6 § rättas till öfverensstämmelse med de åsikter angående rättigheten att bestämma barnens religion, som finnas uttalade i min ofvanåberopade reservation;

att i 8 § orden: »der Konungen för viss församling ej annorlunda förordnar» må utgå. Mig synas privilegier och separat-stadganden icke onödigtvis böra medgifvas;

att derest 8 § ändras, 9 § undergår den rättelse deraf bör blifva en följd:

att 10 § erhåller följande lydelse:

främmande trosbekännares församlingar, inrättningar och stiftelser må icke ega eller innehafva fast egendom i riket utöfver hvad som kan erfordras till bostadsplatser för deras presterskap och kyrkobetjening, tomter för kyrkor och skolor samt kyrkogårdar; samt

att i 12 § införes innehållen, dels af 6 § samt dels af de båda första punkterna i 8 § af nu gällande förordning. Bibehålles det nu föreslagna stadgandet, torde den dag komma, då man finner förordningen tolkas så, att någon *ny* munk- eller nunneorden väl icke må inrättas, men att ingenting hindrar att gamla sådana ordnar i Sverge må finnas, om medlemmar deraf till landet inflytta.»

af Herr Friherre *Nordenfalk*, emot motiveringen af Utskottets tillägg till 12 §;

af Herr *Hasselrot*, emot 12 §, såvidt Utskottets derom afgifna förslag afviker från den Kongl. Propositionen.

Herr *Philipsson* har begärdt få antecknadt, att han i frågans behandling inom Utskottet icke deltagit.